

Sayın Başkan, Değerli Meclis üyeleri, hepinizi şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Ülke olarak bu hafta sonu yerel seçim için sandık başına gideceğiz. 31 Mart'ta yüce milletimizin iradesiyle belediyelerde yeni dönem şekillenecek. Seçimin demokrasiye yararlı, barışçıl ve güvenli koşullarda, huzurla gerçekleşmesini temenni ediyor, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Seçim ardından içeride ve dışarda güven unsurunu pekiştirecek adımları artık daha hızlı ve kararlılıkla atmamız şart. Mevcut rasyonel politikaların devam etmesi gerekiyor. Gerekli görülmesi durumunda, ekonomi yönetiminin daha kapsayıcı tedbirler alması, makroekonomik istikrarın sağlanması açısından önemli olacaktır.

Yerel seçimler sonrasında ülkemizde dört yıl boyunca seçim olmayacak. Başta ekonomi olmak üzere; sosyal, eğitim ve hukuk alanında yapısal reformların gerçekleşeceği bir dönemin hepimizin ortak temennisi olduğunu düşünüyorum. Ülkemizi kalkınma hedeflerine ulaştıracak, uzun vadede ekonominin istikrara kavuşmasına önemli katkı sağlayacak reformların yapılması gerekiyor.

Değerli Meclis Üyeleri,

Küreselleşmenin bölgeselleşmeye evrildiği, derinleşen jeostratejik bölünmeler ve yoğun iklim değişikliği gündemi, dünyanın yüzleşmesi gereken temel sorunlar olarak karşımızda duruyor.

Diğer taraftan, gelişmiş ülke merkez bankaları enflasyonda başlayan iyileşmeye paralel olarak, geçen yılın ikinci yarısından itibaren politika faizi artışlarına ara vermiştir. Bu tarihten sonra bu ülkelerin merkez bankaları faiz oranlarında değişikliğe gitmemiştir.

Sıkı para politikasının oluşturduğu baskı, ekonomik büyümenin özellikle gelişmiş ekonomilerde zayıf kalacağını gösteriyor. Mevcut durumda önemli dış pazarlarımızda süregelen durgunluğun ihracatımızı baskıladığını görüyoruz.

Bununla beraber, Kızıldeniz transitindeki kesintiler uluslararası ticaret akışlarını etkilemeye devam ediyor. IMF verilerine göre, Şubat ayında Kızıldeniz ticaret hacminin yıllık yüzde 56 düştüğü tahmin ediliyor. Gerilimin devam etmesi; emtia fiyatları, enflasyon, ticaret ve büyüme üzerinde önemli riskler yaratmayı sürdürecektir.

Yeni normal şartlara adaptasyon süreci zorlaşırken, ekonomik büyüme, bir tür yaratıcı yıkım süreci oluşturmuş; geleneksel büyüme ivmesi zayıflayarak, yeni itici güçler ön plana çıkmaya başlamıştır. Toplum 5.0, ikiz dönüşüm, yapay zeka, robotik teknolojiler ve nesnelerin interneti gibi faktörlere dayanan yeni bir yapı oluşmaktadır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Ekonomik ve sosyal hayatı tahrip edici sorunlara yol açan yüksek enflasyon ülkelerin en çok kaçındığı problemdir. Maalesef enflasyon ülkemizde oldukça yüksek seviyede seyretmeye devam ediyor.

TUİK'e göre Şubat ayında %4,53, yılın ilk 2 ayında birikimli enflasyon %11,54 arttı. Yılsonu %36 hedefinin tutması için yılın sonraki 10 ayında aylık enflasyon artışının %2'ye düşmesi gerekiyor. Bu da giderek zorlaşıyor!

Yüksek enflasyonu düşürmenin maliyetinin en çok biz sanayicileri etkilediğini biliyoruz, lakin yüksek enflasyondan kurtulmak için geçici olacağını düşündüğümüz maliyete katlanmaya razıyız. Yeter ki enflasyon düşsün artık önümüzü görelim.

Enflasyonun yüksek seyri reel sektörün yatırım kararlarında belirsizliğe neden olmaya devam ediyor. Üretim maliyetleri yükselirken, işletme sermaye ihtiyacı da her geçen gün artıyor.

Enflasyon sorunu kalıcı olarak çözülmedikçe yatırım iştahının azalmaya devam edeceği unutulmamalıdır. Müdahale ne kadar gecikirse katlanılması gereken maliyet de o kadar yüksek olacaktır. Toplumun tüm kesimlerince desteklenen kredibilitesi yüksek bir para politikasının, enflasyonda düşüş sürecinde önemli bir çıpa etkisi yaratacağına inanıyoruz.

Mevcut durumda, kamu harcamalarını kısarak, mali disiplinin ivedi bir şekilde sağlanması şarttır. Para politikasında başlayan sıkılaştırma sürecine mutlaka maliye politikası da eşlik etmelidir. Aksi halde enflasyonla mücadelede başarıya ulaşılamayacaktır. Bu itibarla, enflasyonla mücadelede temel bileşen olan mali disiplinin uygulamaya konulduğunu işaret eden adımların atılması iş dünyası olarak beklentimizdir.

Bu doğrultuda, kamu tasarruf politikaları ivedilikle devreye sokulmalıdır. İsrافی önleyecek şekilde harcamalar etkinlik ve verimlilik temelinde gözden geçirilmeli,

kamunun borçlanma gereksinimi azaltılmalı, getirisi düşük, geri dönüşümü uzun yatırımlar geçici olarak durdurulmalıdır.

Mali disiplinin sağlanmasında uygulamaya konulacak politikalarda şeffaflık dikkate alınmalıdır. Bunun gerçekleşmesi için de mali kuralın devreye alınması daha sağlıklı olacaktır. Bu politika tercihi, yaşanan ekonomik daralmanın şiddetini azaltacak, ekonomiyi yeniden büyüme sürecine sokacaktır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Enflasyon sorununun derinleşmesindeki önemli etkilerden birisi de gıda enflasyonudur. Özellikle hane halkı enflasyonundaki artış önümüzdeki yıllarda önemli bir sorun teşkil edecektir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütüne göre dünyada gıda fiyatları son bir yılda yüzde 10,5 düşerken Türkiye'de yüzde 71 arttı. Sadece Şubat ayında bir önceki aya göre gıda fiyatları yüzde 8,25 artış gösterdi.

Gıda enflasyonu Türkiye hariç bütün OECD ülkelerinde yüzde 10'un altında! OECD ortalaması ise 6,7'den 6,2'ye düştü!

2023 yılında 14 milyar dolarlık tarım ürünü ithal ettik. Artık tarım sektörünün bir "milli güvenlik meselesi" olarak kabul edilmesi gerekiyor (2010'da Tarım Bağ-Kur'lu aktif sigortalı çiftçi sayısı 1 milyon 101 bin kişiydi. Söz konusu rakam 2023 yılı itibarıyla 477 bin kişiye düştü). (Türkiye Ziraat Odası Birliği sisteminde kayıtlı çiftçilerimizin yüzde 68'i 50 yaş ve üzeri, 32 yaş altı ise sadece yüzde 4,8'ine tekabül ediyor).

Toprağın mülkiyeti bize ait olabilir, ancak bu topraklar bu coğrafyada yaşayan herkesin ortak malıdır. Serbest piyasa ekonomisi sınırsız özgürlüklerin olduğu bir piyasa değildir. Belirli sınırlar içinde serbestliği olan bir piyasadır. Gıdadan konuşuyor isek, arazi ve ürün planlaması yapılması artık hayati bir öneme sahiptir.

Tarımın bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve bilimsel tarım politikalarına geçilmesi bir zaruret halini almıştır. Üreticiye, sanayiciye ve tüketiciye kazandıran "sözleşmeli tarım" modeline tamamen geçmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Diğer taraftan, daha önce gündeme gelen "Havza Bazlı Üretim ve Destekleme Modeli"ni zorunlu hale getirmek gerekiyor. Bu modelin işlerlik kazanması ülkemizin tarım ve ekonomisine önemli avantajlar sağlayacaktır.

Bu model sayesinde, etkin üretim planlaması, verimlilik artışı, üreticinin kâr artışı, arz-talep dengesi sağlanacak ve tarımda uluslararası rekabet gücü artacaktır.

Ülkelerin ekonomik gelişmeleri için, ekonominin temelini oluşturan tarım ve sanayi sektörlerinin birbiriyle entegre olması gerekmektedir. Tarım-sanayi entegrasyonu sadece ülkelerin gelişmesi açısından değil, aynı zamanda üreticiler ve tarıma dayalı sanayiler açısından da avantaj sağlayacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Meclis Üyeleri,

2023 yılı son çeyreğinde yüzde 4, tamamında ise yüzde 4,5 büyüme rakamına ulaştık. Sıkılaştırma politikaları ve yaşamış olduğumuz deprem felaketine rağmen pozitif bir büyüme performansı ortaya koymamız oldukça önemli. Yıllık ve çeyreklik bazda iç tüketim etkisiyle güçlü bir büyüme ortaya çıkarken, sanayi tarafında sınırlı artış dikkat çekici.

Büyümeye sınırlı üretimin değil, özellikle canlı iç talebin kaynaklık ettiğini görüyoruz. Sanayi sınırlı artarken, özel tüketim yüzde 12,8 arttı. Sanayi sektörü büyümesi, gayri safi yurtiçi hasıla büyümesinin oldukça altında kalmıştır. Oysa ülkemizin istikrarlı ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşması için sınırlı üretime büyük önem verilmesi gerekiyor.

Diğer taraftan bir önceki çeyreğe göre gayri safi sabit sermaye oluşumunun milli gelir içindeki payının gerilemiş olması, ekonominin üretim tarafındaki yavaşlamaya işaret ediyor.

Evet, geçen yıl ekonomimiz büyüdü. Fakat burada kritik soru "Nasıl büyüdüğümüz?" Yurtiçi hasılda sanayi üretiminin ve ihracatın küçülme kaydettiği, tüketimin arttığı, cari açığa yani borçlanmaya dayalı bir büyüme yaşadık.

Sanayi sektörüne verilecek destek, orta ve uzun vadede verimlilik artışına bağlı olarak potansiyel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızını arttıracak, ekonomide genel verimlilik ve istihdam artışını destekleyecektir.

Üretimin ve dolayısıyla ihracatın ithalata bağımlılığı nedeniyle kronikleşmiş olan yüksek dış ticaret açıkları ve buna bağlı olarak bozulan cari işlemler göstergeleri, ülkemizde genellikle daralma ve kriz dönemlerinde iyileşme göstermektedir. **(Grafik)**

Dış tasarrufların en verimli biçimi olan doğrudan yabancı sermaye yatırım girişleri de ne yazık ki halen oldukça düşük düzeylerde. Ocak ayında gayrimenkul hariç doğrudan yatırım gelmedi. Hisse ve tahvil girişi yerinde saydı. Diğer yatırımlar 3,5 milyar dolar, rezervler 6,2 milyar dolar azaldı.

Küresel piyasalarda sıkılaştırma eğilimleri sürerken özellikle artan döviz ihtiyacımıza ulaşma maliyetimiz her geçen gün yükselmeye devam ediyor.

Küresel ekonomi ve iç piyasadaki gelişmeler, dış fonları olumsuz yönde etkiliyor, dış kaynağa daha zor ve daha pahalı ulaşmamıza sebep oluyor. Bizim bunu iç piyasa imkânlarıyla sağlayabiliyor olmamız lazım. Ama maalesef mevcut durumda yabancı sermayeden başka çaremiz yok. Yani başkalarının tasarruflarına ihtiyacımız var.

Bunun önüne geçebilmek için bir an evvel gerekli değişimi ve dönüşümü sağlamalıyız. Önce insan kaynağımızın niteliğini, sonra işletmelerimizin teknolojik seviyesini yükseltmemiz ve verimliliği artırarak, daha çok katma değer üretmemiz gerekiyor.

Ve en önemlisi de hammadde üretiminde ithal ikamesi bir politika izlemeliyiz. Biraz geç kalmakla beraber bir süredir Hükûmet politikalarımızda da bunun izlerini görüyoruz, ama bugünden yarına yapılabilecek bir şey değil.

İthal ikamesi üretimi yani Türkiye'nin ithal ettiği önemli girdileri yerli olarak üretmek için gerekli tedbirleri almamız şart. Dünyada korumacı tedbirler artarken, bizim de yerli sanayimizi güçlendirecek şekilde ithalatımızı azaltacak ilave önlemleri almamız gerekir.

Bizim gibi dış finansman ihtiyacı nedeniyle kırılganlığı yüksek ekonomilerde, ülke riskinin azaltılabilmesi ve yatırım ikliminin elverişli kılınabilmesi, öncelikle güven tesisini gerektirmektedir.

Güven tesisi, temel olarak, makroekonomik politikaların öngörülebilirliğini artırmakla mümkündür. Bu amaçla kurumların bağımsızlığını, hukuk sisteminin istikrarını ve üstünlüğünü teminat altına almak büyük bir önem arz etmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Meclis Üyeleri,

Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek'in "Piyasalar sizin ne yaptığınıza bakar, ne söylediğinize sonra bakar. Ne söylediğiniz eğer yapabilecekseniz kâle alınır" ifadesini önemsiyorum.

Lakin ekonomik dengelenme sürecinin sağlanmasında, ilgili aktörlerin makroekonomik değişkenler üzerindeki geleceğe yönelik beklentileri oldukça önemlidir. Rasyonel beklentiler teorisine göre "Beklentiler hangi yöndeyseniz, gerçekleşme de o yönde olur." Beklentileri iyi yönlendirebildiğimiz ölçüde dengelenme süreci de hızlanacaktır.

Belirsizlik ortamında, politika yapıcılarının hedef tutarsızlık sorunu ile karşı karşıya kalmaması oldukça önemlidir. Gelecek ile ilgili tahminlerinde tutarlı davranmaları ekonominin dengelenmesi açısından olumlu olacaktır. Aynı zamanda makroekonomik dengelenmenin sağlanmasında, ekonomi politika yapıcılarının tercih ettiği plan ve programların, kamuoyunu ikna etmesi, belirsizliğin ve öngörülebilirliğin ortadan kalkmasına katkı sağlayacaktır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Dünyada rekabetçilik hızla değişiyor, dolayısıyla ülke olarak ikiz dönüşüm ve verimliliğe odaklanmalıyız; bunu yanında üretken yapay zekâ seferberliğini ortaya koymak zorundayız. Bunları gerçekleştirmez isek, hem coğrafi konum avantajını hem de yetenekli iş gücümüz nedeniyle kazanmış olduğumuz avantajı kaybedebiliriz.

Endüstriyel Robotların kullanımı dünyada hızla yaygınlaşıyor. Endüstri 4.0 teknolojik ve ekonomik yapıyı dönüştürüyor; robotik, yapay zekâ ve otomasyonun gelişimi ile birlikte robotların kullanım yoğunluğu artıyor.

Gelişmiş ülkelerde, endüstriyel robotlar artık tüm sektörlerde ve orta ölçekli şirketlerde kullanılır hale geldi. Ülkelerin endüstriyel robotları kullanma durumu sanayide 10 bin çalışan başına düşen robot sayısı ile ölçülmekte ve Robot Yoğunluğu olarak adlandırılmaktadır.

2022 yılında dünya genelinde ortalama Küresel Robot Yoğunluğu 10 bin çalışan başına 151 robotla en yüksek seviyeye yükseldi. Bu oran Güney Kore'de 1012, Singapur'da 730, Almanya'da 415 seviyesinde... Ülkemiz ise 40 robotla oldukça gerilerde...

Yine Uluslararası Robotik Federasyonu tarafından yayınlanan en son Dünya Robotik raporuna göre, 2022 yılında dünya çapındaki fabrikalara 553 bin endüstriyel robot kuruldu; bu, yıllık bazda yüzde 5'lik bir büyümeyi temsil ediyor. Türkiye endüstriyel robot kullanımında ilk 15 ülke arasında yer almasına rağmen Çin'in yaklaşık 90 kat, Almanya'nın ise 8 kat daha fazla robot kullanımına sahip olması, bizim ne kadar zayıf olduğumuzun açık bir göstergesi. Otomotiv sektörünü hariç tutarsak bu durumun çok daha vahim olacağını tahmin etmek zor değil.

Değerli Meclis Üyeleri,

Yeşil dönüşümü ıskalama şansımız yok. Yeşil dönüşüm artık bir tercih değil, zorunluluk...

Geç kalmak ise astarı yüzünden daha maliyetli bir durum. Diğer taraftan, imalatın sürdürülebilirlik çerçevesindeki dönüşümü; yasal zemin, teknik ve mali destek gerektirmektedir.

Ülkemizde işletmelerin büyük bir çoğunluğunu KOBİ'ler oluşturuyor. Yeşil dönüşüm, büyük ölçüde KOBİ'lerin dönüşüme uyum sağlamasına ve süreci içselleştirmesine bağlı. Bu nedenle özellikle KOBİ'lerin yeşil finansmana erişiminin kolaylaştırılması, yeşil üretim koşullarına uyum için tüm süreçlerinde yapacakları yatırımlar ve AR-GE harcamalarının desteklenmesi gereklidir.

Ankara Sanayi Odası olarak bu bilinçle sanayicilerimiz için yoğun bir çaba içerisindeyiz.

Başkent sanayiinin ikiz dönüşümüne katkı sağlamak için Oda olarak önemli bir adım attık. TÜBİTAK'ın Yeşil İnovasyon Teknoloji Programında "Çözüm Ortağı" olarak yer aldık. Çözüm ortağı misyonumuzla KOBİ'lerimizin ikiz dönüşüme uyumlarının artırılması amacıyla teknik destek ve danışmanlık hizmeti vereceğiz. Ayrıca kalkınma ajansı ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı ile büyük işletmelere yönelik ikiz dönüşüme ilişkin bir programda başlattık.

Bu konu ile ilgili oda genel sekreterimiz Sayın Dr. Mehmet Cansız birazdan sizlere bilgilendirme yapacak.

Değerli Meclis Üyeleri,

Seçimden sonra, başta Ekonomi ve hukuk olmak üzere birçok alanda yapılacak reformlarla mevcut tablonun pozitifine döneceğine gönülden inanıyorum.

Yaklaşan Ramazan Bayramınızı şimdiden en içten dileklerle kutluyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.